

Itt élnek közöttünk, velünk együtt munkálkodnak a jelen és a holnap szobáira, jobb formálására a tegnapi kezdők: munkásmozgalmunk köztársasági álló harcosai. Néhányuk még ma is aktív dolgozó, de a többségben nyugdíjaskorban levő veteránok sem váltak meg a közéleti tevékenységtől. A társadalom-építés legkülönbözőbb területein serénykednek, mert közülük legfeljebb ha fizikumukban ropantak meg a mérhetetlen szenvedés és a nekünk elképzelhetetlen nélkülözés tengeri súlya alatt; vitalitásukat, míg élnek, a hősi elszántság adja, lelkesedésüket az általuk diadalra vitt eszme tüze szítja magasra.

Négyőjükkel folytatott beszélgetéseimből:

Hét hónapig a spanyol fronton

Apját a tanácsköztársaság bukása után kétélű általi halálra ítélték, s végezték ki. Tizenhatan voltak testvérek, valamennyien a munkásszövetség politikai hatalmának megteremtésére szánták életüket. Öccse, Weisz Miklós Tatabányán kapott emlékművet, a fasiszták ott oltották ki életét. Ő férjével együtt részt vett a spanyolországi forradalmi harcban. Itthon, szülőházájában börtönök, internálótáborok, csendőrségi, rendőrségi zaklatások, kínzások esztendeit élte át. 1944 novemberében jött Szegedre, s azóta itt él.

Külföldre kerülésének körülményeiről faggatom.

— Előzményei voltak annak. Tizenkilencben a Vörös Hadsereg csapatához hordtam Garbai Sándor utasításait. A front összeomlása után a pestvidéki törvényszéki fogház lakója lettem. Később Tatabányára kerültem, ahol építkezéseken dolgoztam, terjesztettem a párt kiadványait.

— Ott találkoztam Reiner Józseffel, aki a párt megbízásából illegálisan érkezett Franciaországból. Ő beszélt rá, hogy hagyjam el az országot. Biebert Antalát, emigrációban élő, társát ajánlotta férjemül, mert csak házasság után engedélyezték a kiutazást. Így lett élettársam az ismeretlen kommunista. A vele azonos meggyőződés szabta meg további sorsomat.

Hét hónapot töltött a spanyol fronton. Ápolónő volt, a férje a mentőkocsis sofőrje. Itt ismerkedtem meg a magyarországi kommunista brigádok tagjaival s vezetőivel.

— Én 1938-ban hazajöttem Magyarországra. Állandó menekülésben voltam egyik országrészről a másikba, esetenként letartóztatnak, börtönbe csúsznak, a Bácskában internáltak, oda már férjemmel együtt. A fuzoszláv partizánok szabaddított ki bennünket a topolcai internálótáborból. Szovjet katonák gépkocsiján érkezünk Szegedre. Én a katonai kórháznál jelentkeztem ápolónői szolgálatra.

— Azt mondják, nincsenek véletlenek. Pedig vannak.

Ötven fillért huszonhárom részre

A szegedi kenderfonógyár géplakatosaként kezdte 1924-ben. Az üzemben már szervezett munkások dolgoztak, s állandó harcban álltak a magasabb bérért. A legtöbb ször sikertelenül. Néhány fiatal társával hamarosan otthagyták a gyárat: Pestre mentek szerencsét próbálni. Ott is csak alkalmi munkából tengeződött, ezért visszajött a jufafonóba.

— Pár hónapi munka után elbocsátottak, mert már tudták, hogy a huszonnyolcas megmozdulások egyik szervezője voltam. Fekete Vilmos redőnyüzemébe kerültem, ahol 200-an dolgoztunk. Még új ember voltam az üzemben, amikor felléptünk május elseje nüzünneléséért. Persze engem azonnal elbocsátottak, de az a 22 társam, akivel egy műhelyben dolgoztam, kiállt mellett: azt mondták, addig nem veszik fel a munkát, míg az én felmondásomat vissza nem vonják és nem engedélyezik a munkásünne megtagadását. Ez az akció sikerrel járt. Fekete visszavett, s mindiárt cselt is vetett nekem Rámbizta, hogy a műhely dolgozóit közzött osszam fel az összesnek adott 50 fillér órabértöbbletet. Gondolta majd én magamnak tartom meg az egészet, s ezzel haragosokat szerezek a tarsaim között. Persze tévedett.

BIEBERT ANTALNÉ
WEISZ MARGIT

Hallgassa meg! Faggatottan gem a szovjet főorvos, ki vagyok, mi vagyok. Nyíltan megmondtam, de feltűnt nekem, mennyire megfigyel. Egyszer csak azt kérde, nem vettem-e részt Bilbaónál a sebesültek összeszedésében. De igen — mondtam, s felidéztem az egyik emlékezetes esetet. Eppen azt.

— Hatalmas erőkkel bélelték a völgyet, előzőleg napokig tartó üdöklő csata folyt ott. Mentőkocsiról letekintve láttuk a sok halottat, s akkor valaki megiegyezte: „Ezek között még élő is lehet”. Szétszéledtünk a sűrű fák között, s fűtvel jeleztünk egymásnak. Egy ember nyögésére lettem figyelmes. Csupa vér volt, de élt. Bekötöttem és cipelni kezdtem. Fűtveimre nem jött válasz, s én is halálisan kimerültem, mire az autéhoz értünk. A sebesült a pálinkától magához tért és oroszul köszönte meg a segítségét.

— Ő volt! Megismertük egymást kilenc év után itt, Szegeden!...

Biebert Antalné Weisz Margit most már a felszabadított segítségével folytatta a munkát, hirdette a párt tanításait, s működött közre a társadalom építésében. Tíz éve nyugdíjas, de ez csak a szakmára vonatkozik. Politikai aktivitása ma is lankadatlan.

TÖRÖK GÁBOR

Huszonkilencben mégis visszament a kenderfonógyárba, itt volt a legnagyobb létszámú szervezett munkás. A párt utasítására tagja lett a munkás testdönök és a munkásdalárdának is.

Török Gábor 1944 szeptemberében nem tett eleget a kiüntési parancsnak. Szegeden maradt. A későbbi években is fardadhatatlanul harcolt a munkásszövetség hatalmának megszilárdításáért. Meggyőződésében az sem okozott törést, hogy 1949-ben a törvénytelen túlzások áldozata lett: kizárták a pártból, s el kellett hagynia régi munkahelyét. Azután rehabilitáltak: Török Gábor igazsága is napfényre került.

A R C O K — közlelről

Az ellenforradalom után fonógyárba. Ma a gyár részét vett a párt újjászervezésében, munkásor lett, s visszament a szegedi kender-

fonógyárba. Ma a gyár részét vett a párt újjászervezésében, munkásor lett, s visszament a szegedi kender-

Az édesanya szótlánul hallgatta a hírt

— Tizenhatsz-tizenkilenc évesek voltunk. Már akkor megkóstoltam az első izealmakat: 1937. május elsején a Húvösvölgyben, az év őszén a főváros utcáin folytatott néma tüntetésen, utcai szemináriumokon, amikor 12—14 hasonló korú társammal együtt sétára vitt egy-egy elvtárs és Marxról beszélt.

— Ezen az őszön is választásokra készülődtek. A mi röpcédulánk tartalma az volt, hogy a kormány a választásokkal akarja elterelni a figyelmet a bérkövetelésekről, a munkanélküliségről. Csoportokban jártuk a várost, amikor rajtuk ütöttek. Egyik társunkat, akinél még volt röpirat, letartóztatták, minket pedig szétkergettek. Soha nem futottam meg olyan gyorsan három kilométert, mint akkor társunk lakásáig. Megegyez volt, hogy értesíteni kellett a lebukott elvtárs hozzátartozóit, mielőtt a rendőrség odaért volna. Sikertűlt. Az édesanya szótlánul hallgatta a hírt, arcának rezdülésével sem árulta el megdöbbenését. Erre a munkásasszonynak a határozott viselkedése adott döntő lépést az életében.

— Megszerveztük a munkásokon örszést. Két-két ifjúmunkás éjjel-nappal felváltva teljesített szolgálatot, s ezután már csak egy al-

BÁRDOS MIKLÓS

kalommal támadtak meg bennünket. De mi edzett sportolók voltunk, s a támadóknak meg kellett futnodniuk.

Bárdos Miklós a 20-as évek közepén, mint futballista került munkásként az obudai Golberger textilgyárba. Ott ismerkedett meg az ifjúsági mozgalommal, ott edződött pártmunkássá. Amikor a felszabadulás után visszakerült Makóra, a párt fegyveres védelmére jelentkezett. 1943 óta él Szegeden, volt vállalati osztályvezető. 1963 óta pedig a Szegedi Fürdő és Hóforrások Vállalat igazgatója. Ma, 50. éve küszöbén immár csaknem három évtizede propagandistája a pártnak.

A termet rögtön kiürítették

Lakatos vagy asztalos akart lenni, de vézna suhanc léteére csak szuszterinasnak vették fel. 1928-ban lett segéd, de az első két hét után már munkanélkülivé vált „követelődző természetű miatt”. Nem tett szert a levele sem, ott kísértett 1919-ben elítélt nagybátyja meghurcoltatásának emléke, s a fenyegetések: „nehogy te is kommunista légy”. 1928-ban lett a bórpari szakszervezet tagja Makón. 1930-ban belépett a KIMSZ-be, az ifjúkommunisták szövetségébe.

— Május közepén a táppei füzesben több dél-magyarországi város kommunista vezetői találkoztak. Ott volt szó a május elseje sikertelenségéről, s tennivalóinkról. Mi rendben visszatértünk Makóra, s részt vettünk a szegedi munkásdalárda műsoros estjén. Aznap délután több elvtársat letartóztattak a rendőrség. Másnap bennünket is összeszedtek. Nemzetellenes magatartásért állítottak bíróság elé Gera Sándorral, Gladics Józseffel, Komócsin Antallal, Igaz Lajossal, Igaz Pállal, Gombai Mihállyal, s más elvtársakkal együtt.

— A bírósági tárgyalás 1931. februárjában volt, Biatorbágy után. Ítélethirdetéskor, mikor belépett a bíróság, fel kellett állni. Gera és Gladics elvtársak ülve maradtak, s azt kiáltották: „Éljen a Kommunista Magyarországi Pártja!” A termet rögtön kiürítették, őket pedig szigorított zárkára bűntették. Harmincháromkora 105 évet osztottak ki.

— Több mint egy évig voltam a börtönben. A Vörös Segély küldött csomagot és üzeneteket. Egyik alkalommal — mint később megtudtam a neyét — Szűcs József elvtárs hozott csomagot a Vörös Segélytől, a sógoromnak.

BÜKÖNYI JÁNOS

ta ki magát. Persze sohasem láttuk egymást, s a zavar miatt csaknem lebukunk.

Börtönből való szabadulása után ez a Szűcs József vette fel vele először a kapcsolatot. A pártnak az volt az utasítása, hogy a bórpari szakszervezetben tevékenykedjen tovább, és Bükönyi János önfeláldozóan szervezte a munkásokat. 1942-ben a Gombkötő-féle üzemben és sztrájkot szervezett, s az ellenállási mozgalom kiadványait terjesztette, a Vörös Segély bérleget árusította. 1944 nyarán tért vissza Makóra, mikor szeptember 24-én éjjel megérkeztek a felszabadító szovjet csapatok. Október elején megalakították a kommunista pártot, s ő a polgárőrségbe jelentkezett.

— 1945-ben neveztek ki a rendőrség állományába, s én éjjel-nappal azért tanultam, hogy megfelelek.

1949-ben került Szegedre, s 1964-ben rendőri alezredesként vonult nyugalomba. Ma 56 éves, s mint mindig, ma is pártmunkás, a rókus párt-szervezet titkára. Eppen a napokban választották meg másodikban.

KONDOROSI JÁNOS

További polémia egy adó körül

Döntés született a Polémia egy adó körül című cikkünkkel kapcsolatban. Cikkünk az illetékesektől arra kért választ, hogy a szegedi járási/tanács felügyelete alá tartozó tszcs-kben dolgozó vezetők járandósága adóztható-e? Hivatalos válaszként összegezve a Pénzügyminisztérium IX. főosztályának intenciói alapján a Csongrád megyei tanács vb pénzügyi osztálya közölte: a földdel belépő vezetők — elnök, főkönyvelő, agronómus stb. — az eddigi gyakorlattal ellentétben 1966. július 1-től nem adózthatók, mivel az általános jövedelemadó szabályai szerint már egyébként is adózta-

tatva vannak. Ugyanakkor az említett határozat szerint mindazok az illetményben részesülő tisztségviselők, akik föld nélkül léptek be a tszcs-be, s mint vezetők a vonatkozó törvényerejű rendelet szerint kapják a javadalmazásukat, jövedelmük — az adott esetben megéltetésük egyetlen és kizárólagos forrása — a továbbiakban is adóköteles.

A polémiát folytatnunk kell! Indoka az, hogy lapunk nem elégszik meg az adóztatással kapcsolatosan felvetett probléma részbeni elintézésével, hanem az igazságosságot, az egységes jogalkotást és jogértelmességet kívánja a probléma megoldásán túl elősegíteni. A közműltban Szabolcsban, Békés megyében megkezdett tapasztalatcserén arról győződünk meg, hogy a meglatogatott tszcs vezetői — jövedelmük nagyságától függetlenül — egységesen százalékos jövedelemadót fizetnek. Ez a termelőszövetkezeti csoport azonos jogi helyzetben van a szegedi járáshoz levő termelőszövetkezeti csoportokkal.

Ez a határozat alapját képező elvi állásfoglalás lényege. Ez ellen viszont — korábban megjelent cikkünk szellemében — szót emelünk, mivel azt igazságtalannak tartjuk. Ha fordított döntés születik, vagyis a földdel belépőket (tehát az egyéb jövedelemmel rendelkezőket) adóztatják, talán nem is emelnék a nyílvanosság előtt kifogást, bár azt sem tartjuk jogosnak. De ez az elvi állásfoglalás, illetőleg döntés enyhén szólva érthetetlen. Ugyanis népi demokráciánk jogpolitikai elveivel ez az állásfoglalás akarva, vagy akaratlanul, de ellentétes. Ezért az idézett elvi állásfoglalás alapján hozott határozattal szemben — a teljességre való törekvés nélkül — az alábbiakat kifogásoljuk:

1 Nem „valószínű”, hogy a földdel belépő, tehát a földből is jövedelmet szerző vezetőknek, például a főkönyvelőknek, a főkönyvelői teendők ellátásáért a tszcs-től kapott javadalmazása azért nem adóztható, mert az általa bevitt földterület után egyébként is adózik. Másként szólva: a tulajdonosi minőségből származó jövedelem miatt a tagsági viszony alapján „második” jövedelemként kapott javadalmazás azért nem adóztható, mert van tulajdonosi minőségből eredő és adózott jövedelem.

Akinek viszont nincs földje — vess magadra agrárproletár! —, adózzon a megéltetését biztosító egyetlen keresete után.

2 A fenti állásfoglalás alapján egy igen simán járható út kínálkozik — s voltak akik ezt javasolták is — ahhoz, hogy a föld nélküli tszcs-vezetők a levonásos jövedelemadó alóli mentesülés helyett plusz jövedelemre tegyenek szert. Ez az út pedig a következő: a föld nélküli vezetők kérjenek a községi tanácstól 1—2 kataszteri hold tartalékföldet, s ezzel mint haszonbérlok rögtön megszabadulnak a „munkabérre” kirótt jövedelemadó alól, sőt, ha jól megy, családtagjaik közreműködésével egy jó néhány ezer forint pénzjövdelemhez is jutnak. Tehát itt a lehetőség! Aki pénzjövdelemét nem akarja 6—20 százalékkal csökkenti a jogtalan adóztatás következtében, az a vonatkozó — szintünk helytelenül alkalmazott — rendelkezések értelmében legálisan többletjövdelemhez juthat, feltehetően a közösséget végzett munka rovására.

3 Az elvi állásfoglalás alapján megküldött határozatnak igaza van abban, hogy a tszcs-k vezetőinek javadalmazása, illetőleg annak elnevezése („tisztelődij”, „jövedelem” stb.) az adóztatás szempontjából közömbös. Mi nem is az elnevezés miatt emeltünk, illetőleg emelünk szót, hanem azért, mert tartalmát tekintve lényegében „munkabért” látnak megadóztatva a kérdéses illetményben. (Különben is a kifogásolt esetben két egymástól merőben különböző minőségről, kategóriáról van szó. Egyik esetben a tagsági viszony alapján a belépéssel egyidejűleg bevitt föld, a másik esetben a választott tisztség vállalásának lehetősége. Az utóbbi esetben a jogviszony tartalmát tekintve — a választhatóság érdekében — egy tagsági viszonyról „fedezett” munkaviszonyról van szó, s ezért a végzett munkáért járó s a törvényrendeletben meghatározott jövedelmet bérjellegűnek tekintjük. Az a véleményünk ugyanis, hogy a jogviszony tartalmát tekintve, semmi különbség sincs egy munkaviszonyban levő tszcs-aktörös és egy föld nélküli belépő tszcs-elnök között. Ha mégis van, akkor ez csupán annyi, hogy az elnöknek tagnak kell lenni ahhoz, hogy választott tisztségviselő legyen, míg a traktörornál ez nem követelmény. A vezetőknél számos esetben ez a magyarázata a tagsági viszony létesítésének. Másként szólva: egyes tisztségviselők nem azért tagjai a tszcs-nek, mert földjükkal beléptek, hanem azért, mert tisztségük csak tagsági jogviszony alapján jöhet létre.)

4 Végül kíváncsiaknak tartjuk a különböző feszültség elkerülése végett is az egységes joggyakorlatnak, az adópolitikára vonatkozó jogszabályok egységes értelmezésének és alkalmazásának mielőbbi kialakítását. Kíváncsiak, hogy népköztársaságunk törvényeit Csongrádban is úgy értelmezzék és alkalmazzák, mint Szabolcsban és másutt.

Dr. SIKLÓS SÁNDOR

Kongresszusi verseny a földművesszövetkezetekben

Az ország valamennyi földművesszövetkezete részt vesz az MSZMP IX. kongresszusa tiszteletére indult széleskörű versenyben. A földművesszövetkezeti tagok és alkalmazottak felajánlásai, illetve ezek teljesítése elsősorban a falvak iparcikk-, továbbá a városok és az ipartelek zöldség-gyümölcsellátásának javítását szolgálják. Az év első felében — a múlt év azonos időszakához viszonyítva — a földművesszövetkezeti boltok csaknem egymillió forint értékűvel több árut hoztak forgalomba.